

DE MAASGOUW,

Orgaan voor Limburgsche Geschiedenis, Taal- en Letterkunde.

Prijs per Jaargang:

Voor Nederland. . . . 2 gulden.
 „ België. 5 franken.
 Advertentien: 10 cents per regel.

Dit blad verschijnt om de 14 dagen, onder bescherming van het Provinciaal Genootschap voor geschiedenis en oudheidkunde in Limburg.

De nadruk van artikels, buiten toestemming der schryvers, is verboden.

Brieven en mededeelingen te bestellen bij den uitgever LEITER-NYFELS, te MAASTRICHT.

Abonnementen worden ontvangen bij den uitgever, alsmede bij alle postkantoren en boekhandelaren.

Een brief van Willem den Zwijger aan Margareta van Brederode, vorstin-abdis te Thorn.

De parochiën Gilse en Haagje (Prinsonhage) bij Breda werden in 't begin der tweede helft van de 16de eeuw bediend, niet door eigenlyke pastoors die resideerden, maar door „huorlingen“, plaatsvervangers of vicarij perpetui, die maar een gedeelte van de inkomsten der pastoreels goederen genoten. 't Overige nu vergden de bewoners voor de armen en de fabriek der kerk. De abdy van Thorn, die de tiende trok en het patronaat in deze dorpen bezat, vond deze pretentiën niet billijk. Zij alleen meende het recht te hebben om die zaken te regelen zonder tusschenkomst van iemand.

Tot redres van deze rechten die gekrenkt schenen, zond de abdis van Thorn, Margareta van Brederode, den 18 April 1563 een brief aan haren neef, den prins van Oranje, als baron van Breda, opdat deze de rechten der abdy zoude willen voorstaan ende helpen onderhouden en de goederen der abdy beschermen die in de baronie van Breda waren gelogen en door den oorlog veel geleden hadden.

De prins beantwoordde dezen brief op den 5 Mei. Hij begint met de schoonste protestatiën van iefde voor 't stift en zijne lieve nichte de abdis, maar eindigt met te verzekeren dat in de baronie van Breda niets ten haren nadeele is voorgevallen, dat het verzoek der ingezetenen van «Haagje en Ghilsen» hem zeer billijk en wenschelyk voorkomt en dat hij dien wensch zal helpen appuycoeren. Daarom zal hij twee Bredasche Heeren Gerard van den Broeck, burgemeester, en Cornelis Montens, rentmeester, naar Thorn zenden, om over die zaak te onderhandelen. Zij zouden bewerken dat de inkomsten die den pastoors boven hunne alimentatie overschieten « zullen gecorporeert worden den gasthuysse van Breda, tot behoef ende prolyte van den armen van Breda, die van Haagje en Ghilsen om armen kinderen in 't Kersten geloove en ambachten te doen leeren”.

De prins wilde dus niets meer of niets minder dan aan die goederen eene destinatie geven, waarvoor zij oorspronkelyk niet bestemd waren.

Ziehier zijn brief:

Vele lieve en beminde Nichte. Mr Jan Hovelmans unse raedt heeft ons geleverd den brief die U.G. belieft heeft des zaterdaechs nae quasi-modo aen ons te schicken daermede U.G. syt beclagende dat de goeden van uwe collegie ende ondersaten deur die oorlogen grootlick belast syn, verbrandt en verdorven, versueckende aen ons dat wij de fundatie van uw collegie tot onderhoud van Graven- en Vorstenkinderen gesticht, ende daeriu binnen corte jaeren herwaerts, noch een dochter van onsen nuyse van Nassau ontfangen ende gewoont heeft, soudon willen voorstaen ende helpen onderhouden.

Soe ist dat wy niet geerne get van U.G. soudon willen versuecken oft begeeren daerinne de goeden van uwe collegie ofte des jaerlixsen inecomen van dijen eensins soudon worden vermindert, oft yemant van U collegie

eenichsins bescadicht, maer soudon ons liever in allen dingen altoes bereet vinden, om de scade van uwe collegie te helpen verhueden ende tot prouffit te voideren, nae onze machte ende vermoegen, gelyck wij tot noch toe altoes hebben gedaen ende voirtaen altoes in meyninge syn te doen; maer alsoe noch mijn Vrouwe, noch yemant anders van uwen Collegie en koust bescadicht worden in eenige manieren int tgene dat de ingeseten der stadt ende des landes van Breda met ons waeren versueckende, vuyt dien uw Collegie nyet en ontfanckt noch in toecomende tijden en sal kunnen ontfangen van den vruchten staende tot de voors. prochiaenscappen. Ende want de groote van den selven vruchten nu schadelick is onsen onder saeten, ende is oorzake dat de ingeseten van *Gilse* ende Van der *Hagen* nummermeer prouchianen en hebben die selve in persoon die voors. Kercken bedienen, maer moeten altoes met huerlinghen te vreden houden: Soe heeft ons gedocht dat onse versuecke ende petitie nergens in en conste prejudiciable oft hinderlick gewesen, U.G. noch Collegie, gelyck ons tselve alnoch dunckt, ende daeromme hebben aen U. G. tselve noch eens willen versuecken, ende hebben ordineert Gerardt van den Broeck burgemeester en Cornelis Montens U Gen. meijer ende rentmeester om deese saecke bij U. Gen. te reysen ende deese sake breeder te kennen te geven. Biddende en versueckende dat U. G. believe ter contemplatie van den armen ende die stadt ende lande van Breda eene goede antwoordt te geven, diewelke wij tegen H. Gen. ende Collegie willen verdienen ende bekennen daer ons mogelijk sal syn, dat henne Godz almecntich, denweicken wij bidden naer onsen behoerlicker recommendatio in U. Gen. goede gratie diezelve te geven lanck salich leven. Geschreven vuyt onse stadt van Breda den V May 1563.

Wilhem by der gratien Gouts Prince van Orangiën, grave van Nassau, stadhouder generaer van Holland Zeelant etc. (wat lager stond met andere characters) U goede vriend ende neve Guillaume de Nassau.

Op het einde van dezen brief drukt de prins het verlangen uit van de zaak der parocuiën *Gilse* en *Haagje* in handen te geven van den borgemeester van Breda, Gerard van den Broeck, en Cornelis Montens, meijer en rentmeester der abdy Thorn in de baronie. Om deese heeren de voorgeschreven taak te vergemakkelijken liet hij door zijn raadsheer mr Jan Hovelmans aan de abdis en de chanoinessen de volgende supplicatio toezenden.

Aen mijn Gen. Vrouwe, mijn Vrouwe van Thoren ende de anderen seer Edele ende Hoochgeboren Jonckvrouwen,

Geven te kennen in al die Reverentien die borgemeester, schepenen ende andere gemeyne Ingesetenen der stadt van Breda ende van den dorpen den *Haeghe* en *Ghilsen* ende met hen gevucht die doorluchtige prince, de prince van Orangië, heere van Breda, hoe dat in de voors. stadt ende dorpen syn veel ende diverse arme innegesetenen,